

VALSTYBINIŲ ĮMONIŲ MIŠKŲ URĖDIJŲ BIOKURO GAMYBOS IR PREKYBOS PERSPEKTYVOS

1

GENERALINĖS MIŠKŲ URĖDIJOS PRIE
APLINKOS MINISTERIJOS GENERALINIO
MIŠKŲ URĖDO PAVADUOTOJAS
GINTARAS VISALGA

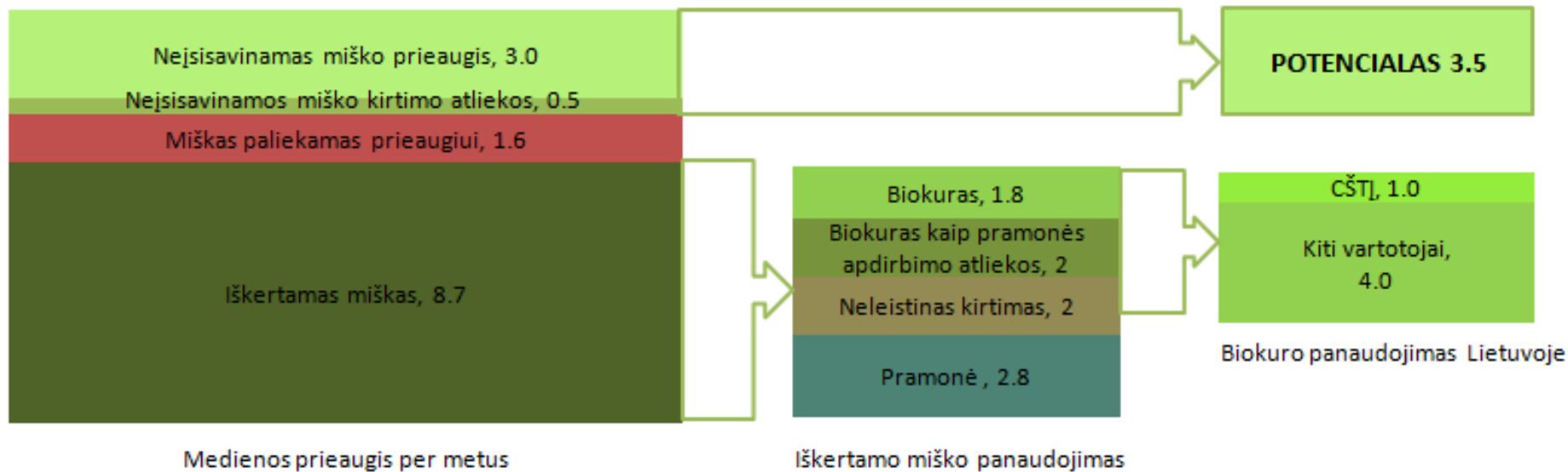
VILNIUS
2014 M. LAPKRIČIO 4 D.

LIETUVOJE YRA GALIMYBĖ DIDINTI BIOKURO GAMYBĄ VIDAUS RINKOS RESURSAIS

2

Miško prieaugio panaudojimas

Išlaikant miško įsisavinimo proporcijas, iš šiuo metu nepanaudojamo miško potencialo, **papildomai galima aptarnauti apytikriai 800 MW instaliuotos galios** (šilumos arba elektros ūkyje), bet yra **papildomų sąlygų**.

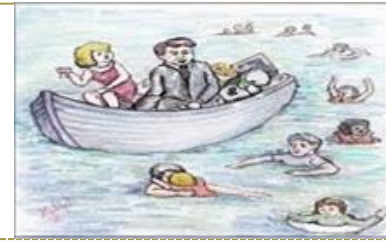
Šiuo metu šilumos ūkyje yra 420 MW galios

Išreikšta mln. M³

Duomenys: Lietuvos energetikos institutas, 2010 m.; Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija 2011 m.

VEIKLOS PRIORITETAJ

3

- Lietuvos Respublikos Seimo patvirtinta Nacionalinės energetikos strategija įpareigojanti siekti, kad vietinių ir atsinaujinančių energijos išteklių dalis bendrame mūsų šalies balanse 2025 m. sudarytų apie 20 proc.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012–2016 metų programos vienas iš neatidėliotinių veiklos prioritetų yra „Energetikos problemų sprendimas, šildymo kainų mažinimas,<...>, platesnis atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas“.
- Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. lapkričio 11 d. pavedimas Nr.(2-1)-D8-9551 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012–2016 m. programos nuostatų įgyvendinimo“.
- Generalinė miškų urėdija nuo 2014 metų įpareigota, kartu su VĮ miškų urėdijomis, pradėti - miško kirtimo atliekų ir malkinės medienos rangos būdu ir/ar nuosavais įrenginiais ir mechanizmais bei pagamintų skiedrų pateikimą biokuro biržai konkurencingomis kainomis.

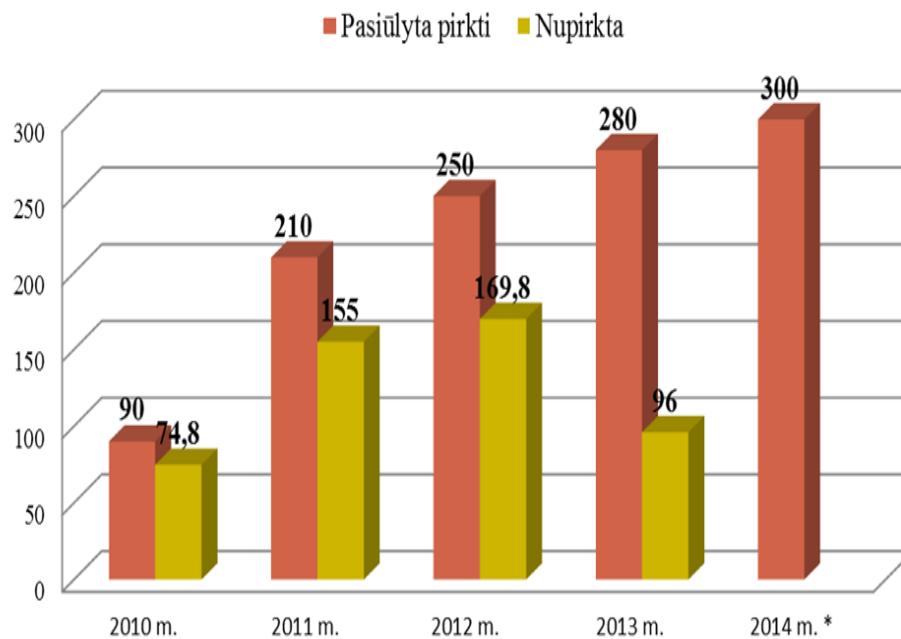

REALIAI GALIMAS GAMINTI MIŠKO KIRTIMO ATLIEKŲ KIEKIS

4

- Realiai galimas gaminti miško kirtimo atliekų tūris iš valstybinių miškų iš pagrindinio ir tarpinio naudojimo kirtimo biržių yra apie 7-9 % nuo bendro likvidinės medienos tūrio, t.y. apie 300 tūkst. m³, (bendras medieninio biokuro žaliavos kiekis – 3 mln. m³. – šaltinis VMT).
- Medienos tūris iš valstybinių miškų iš jaunuolynų ugdymo kirtimų – 100 tūkst. m³.
- Miško kirtimo atliekų kiekis iš privačių miškų – apskaita neorganizuota.
- Miško kirtimo atliekos siūlomos, atsižvelgiant į rinkos poreikį.
- Didėjant poreikiui, didinama miško kirtimo atliekų pasiūla.

Miško kirtimo atliekų pardavimas (2013 m. I pusm.) ir pasiūla 2010-2013 bei prognozė* 2014 metais, tūkst. m³

SVARBIAUSI GMU ATLIKTI VEIKSMAI, DIDINANT MIŠKO KIRTIMO ATLIEKŲ PASIŪLĄ

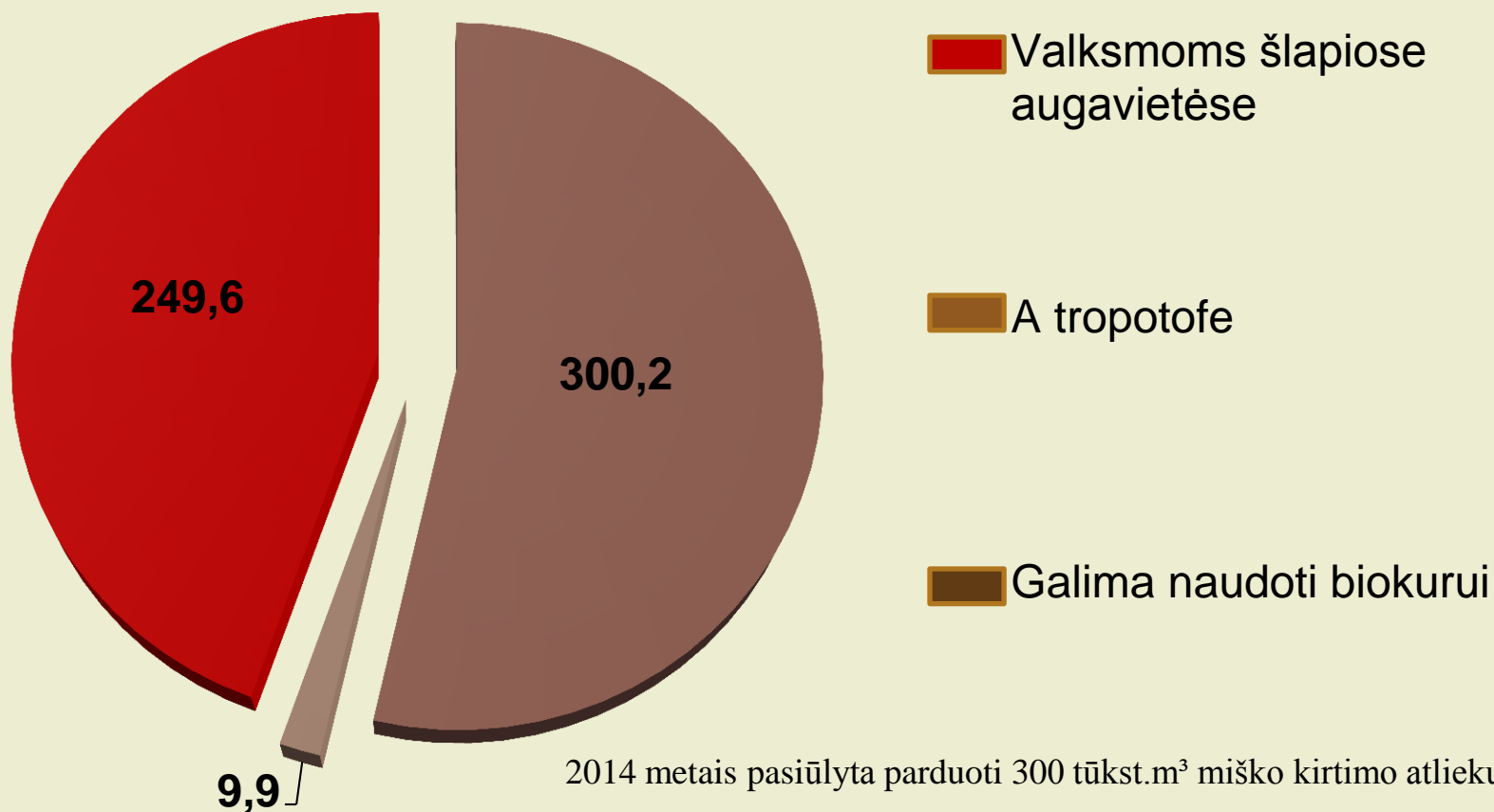
5

- Patvirtintas miško kirtimo atliekų ruošimo mechanizmų įsigijimų strateginis planas 2012-2015 metams;
- Nustatyta miško kirtimo atliekų kirtavietėse, smulkių medelių iš jaunuolynų ugdymo ir pakelių bei griovių valymo pardavimo gyventojams tvarka;
- Nustatytas miško kirtimo atliekų, skirtų centralizuotam pardavimui 2014-2018 m. - 300 tūkst. m³;
- Patvirtintas Pavyzdinis biokuro žaliavos iš miško kirtimo atliekų ir nelikvidinės medienos iš jaunuolynų ugdymo kirtimų biokuro žaliavai gaminti paruošimo, sandėliavimo ir priešgaisrinės apsaugos tvarkos aprašas.
- Prekybos mediena taisyklėse apibrėžta VI miškų urėdijų prekyba visu pagamintu biokuru, numatant du prekybos būdus - Energijos išteklių biržoje arba savivaldybės ar jų institucijų, įmonių, įstaigų bei organizacijų skelbiamuose biokuro viešųjų pirkimų konkursuose.
- **GMU 2014-02-21 įsakymas Nr. 1B-66 „Dėl konkurencingų MKA ir ML kainų patvirtinimo“.**

MIŠKO KIRTIMO ATLIEKŲ PANAUDOJIMO STRUKTŪRA VALSTYBINIUOSE MIŠKUOSE, TŪKST. M³

6

PAVYZDINIS BIOKURO ŽALIAVOS IŠ MIŠKO KIRTIMO ATLIEKŲ SANDĖLIAVIMO IR PRIEŠGAISRINĖS APSAUGOS TVARKOS APRAŠAS

7

- Privalomas visoms VĮ miškų urėdijoms bei medienos ruošos įmonės, teikiančioms rangos paslaugas.

- Jame apibrėžta:
 - ✓ biržių parinkimas biokuro žaliavos iš miško kirtimo atliekų gamybai;
 - ✓ biokuro žaliavos iš miško kirtimo atliekų gamybos ir pagamintos žaliavos iš miško kirtimo atliekų kokybės pagrindiniai aspektai;
 - ✓ biokuro žaliavos iš miško kirtimo atliekų sandėliavimo tvarka;
 - ✓ biokuro žaliavos iš miško kirtimo atliekų sandėlių priešgaisrinės apsaugos taktika.

MIŠKŲ URĖDIJŲ PLANUOJAMA 2015 METŲ PARDAVIMŲ STRUKTŪRA

8

Eil. Nr.	Sortimento pavadinimas	Planuojamas parduoti kiekis aukcionuose (be ankstesnių metų ilgalaikių sutarčių)	Planuojamas rezervas
1	2	3	4
1	Pjautinieji rąstai:	733,8	
1.1	pušiniai	175,9	
1.2	egliniai	172	
1.3	ąžuoliniai	6,9	
1.4	uosiniai	3,7	
1.5	beržiniai	85,7	
1.6	drebuliniai	39	
1.7	alksniniai	39,3	
1.8	lapuočių smulkieji	79,7	
1.9	spygliuočių smulkieji	131,6	
2	Tarrąščiai	116,8	
3	Popierrąščiai:	410,8	
3.1	pušiniai	78,9	
3.2	egliniai	159,1	
3.3	beržiniai	169,2	
3.4	drebuliniai	2	
3.5	uosiniai	1,6	
4	Kiti sortimentai	4,7	
5	Plokščių mediena	277,2	
6	Malkinė mediena	176,1	121
7	Iš viso apvaliosios medienos	1719,4	
8	Miško kirtimo atliekos:	113,4	92,5
8.1	kirtimo atliekos	51,9	31,6
8.2	kirtimo atliekos kirtavietėje	36,4	
8.3	kirtimo atliekos dengtos	25,1	60,9

SVARBIAUSI GMU ATLIKTI VEIKSMAI DĖL PAGAMINTŲ SKIEDROS PATEIKIMO BLOKURO BIRŽAI KONKURENCINGOMIS KAINOMIS

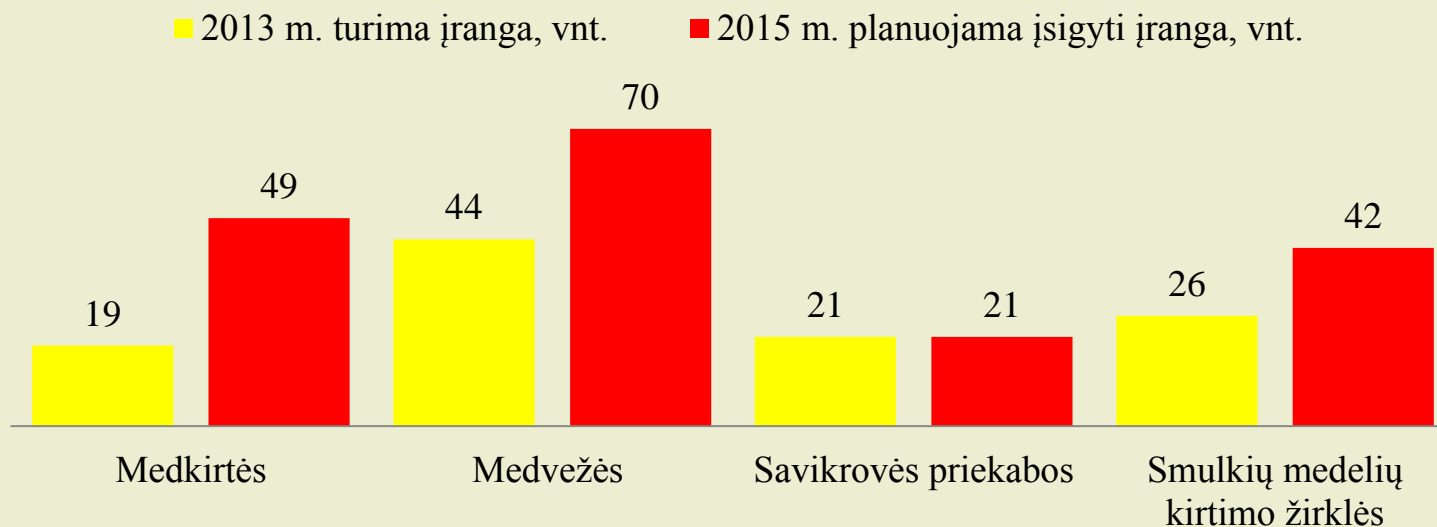
9

- 4 VĮ miškų urėdijos pateikė paraiškas pagal Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2013 m. sąmatą detalizuojančio plano priemonę mechanizmų įsigijimo kompensavimui;
- Bendradarbiauta su Energijos išteklių „Baltpool“ biržos darbuotojais dėl pardavimo per biržą galimybių pagerinimo;
- Organizuoti mokymai VĮ miškų urėdijų darbuotojams dėl skiedros pardavimo per Energijos išteklių „Baltpool“;
- Visos miškų urėdijos yra užsiregistravusios biokuro (skiedros) pardavimui Energijos išteklių biržoje „Baltpool“. Iki 2014-09-30 buvo pateikti 236 pasiūlymai į „Baltpool“, 4,75 mln. Lt sumai, vidutinė pasiūlymo vertė 555 Lt/tne.
- 2015 m. I pusmečiui rezervuoti miško kirtimo atliekų bei malkinės medienos kiekiai smulkinimui pagal rangos sutartis (MKA - 36 tūkst.m³ ir MA – 28,0 tūkst.m³);
- MU įpareigojimas dėl rezervuotų miško kirtimo atliekų ir malkinės medienos kiekių gamybos į skiedrą ir pateikimo per Energijos išteklių biržai „Baltpool“ (GMU 2014-10-10 raštas Nr. 6B (8.9)-1092);
- MU įpareigojimas dėl 25 proc. rezervuoto 2015 m. I pusmečiui malkinės medienos tūrio, kaip neliečiamos atsargos, sandėliavimo prie visus metus išvažiuojamų kelių;
- (reikalinga balansuoti Energijos išteklių biržoje nelauktus, galimus drastiškus trumpalaikius kainų pasikeitimus ir galimą biokuro stygių)

MIŠKO KIRTIMO ATLIEKŲ RUOŠIMO MECHANIZMŲ ĮSIGIJIMŲ STRATEGINIS PLANAS 2012–2015 METAMS

10

VĮ miškų urėdijų mechanizmų įsigijimo strateginis planas 2012-2015 m.

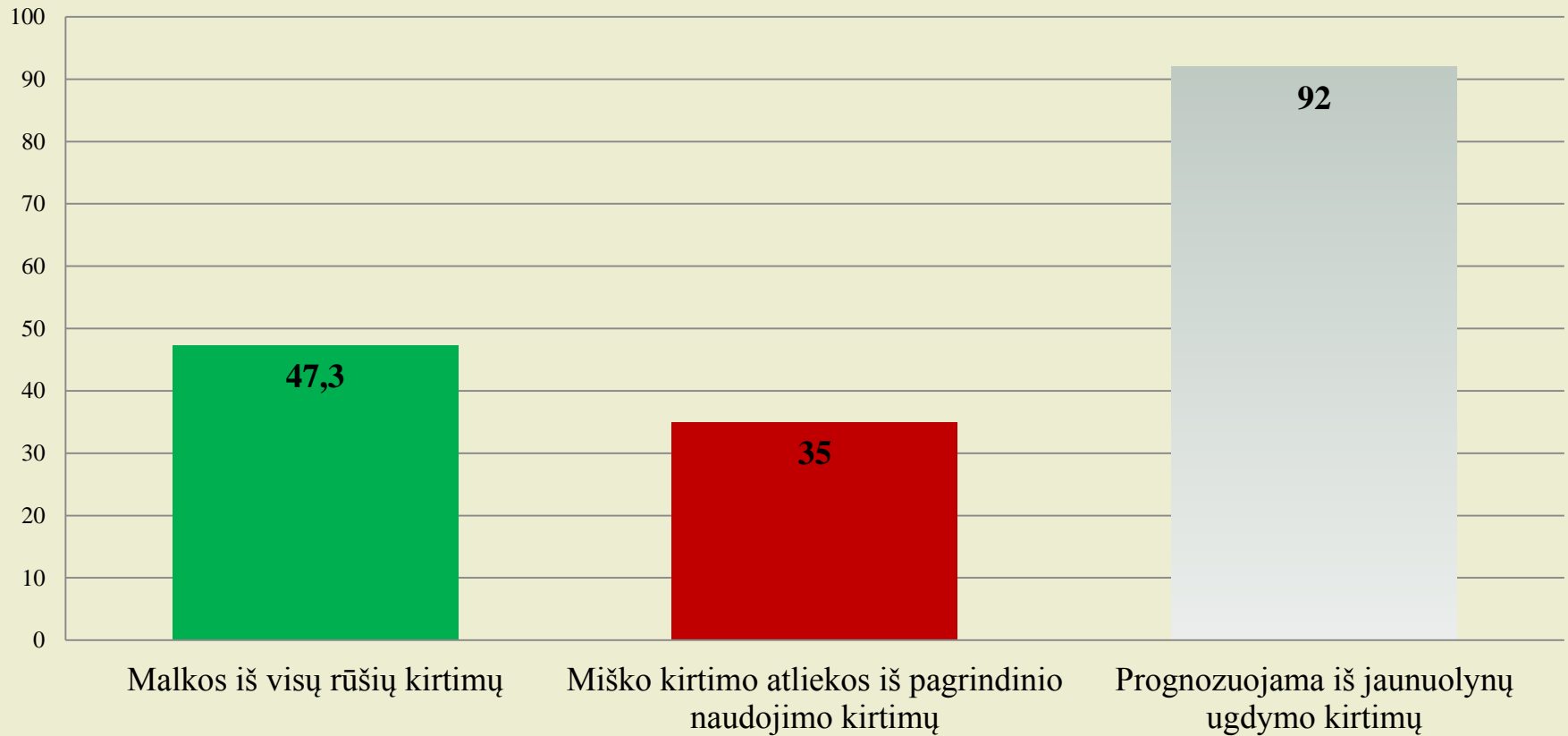
- VĮ miškų urėdijose, dirbančių rangovinių įmonių, turimi mechanizmai: medkirčių - 65 vnt., medvežių - 174 vnt., savikrovių priekabų – 193 vnt.
- 4 VĮ miškų urėdijos 2014 m. planuoja įsigyti nuosavus įrenginius ir mechanizmus skiedros gamybai bei pagamintų skiedrų pateikimui biokuro biržai.

MALKŲ, MIŠKO KIRTIMO ATLIEKŲ IR NELIKVIDINĖS MEDIENOS IŠ JAUNUOLYNŲ UGDYMO GAMYBOS SAVIKAINA

11

VĮ miškų urėdijose gaminamos kai kurios produkcijos, ištrauktos prie privažiuojamo kelio, savikaina 2013 m., Lt/m³

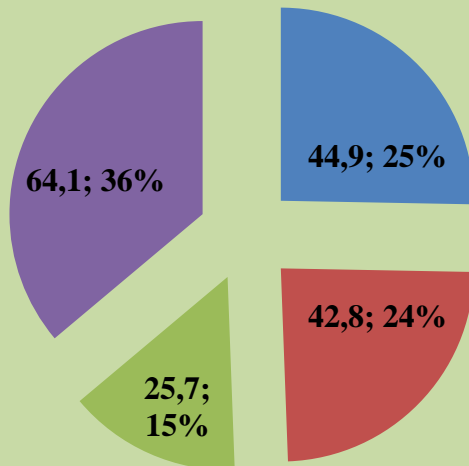

MIŠKO KIRTIMO ATLIEKŲ PARDAVIMO VĮ MIŠKŲ URĖDIJOSE ASPEKTAI 2015 METAIS

12

Miško kirtimo atliekų skirtų centralizuotam pardavimui struktūra 2015 metams

- I pusmetis
- II pusmetis
- ilgalaikėms sutartims sudaryti iš metinio 2015 m. kirtimo fondo
- ilgalaikės sutartis sudarytos anksčiau

- Likusi dalis rezervuota pardavimui Energijos išteklių biržoje (pagamintas biokuras savais mechanizmais arba rangovinių įmonių)

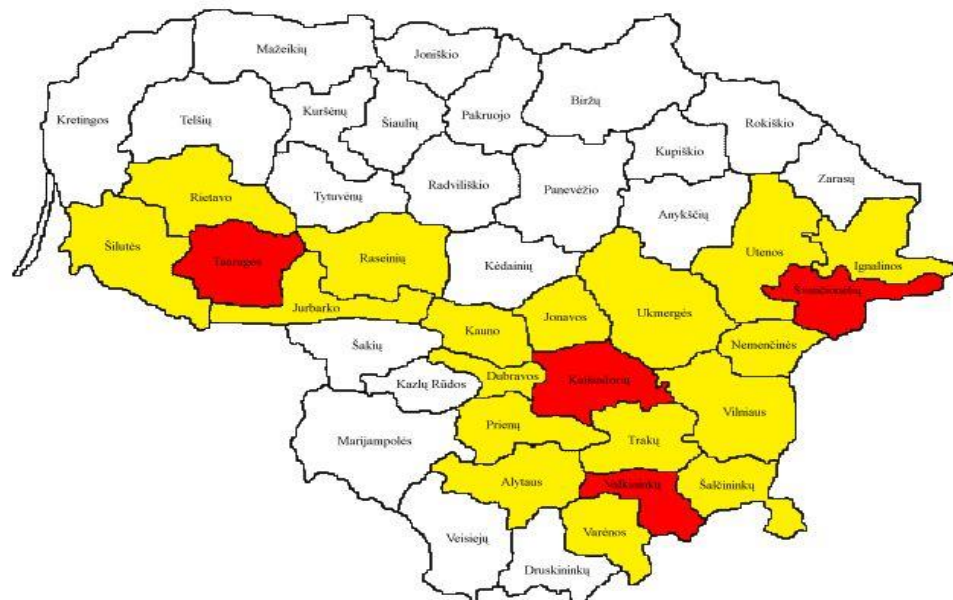
VĮ MIŠKŲ URĖDIJŲ PRISKIRIMO, TURINČIOMS BIOKURO GAMYBOS IR PAGAMINTO BIOKURO TRANSPORTAVIMO PAJĖGUMUS, BEI SU JOMIS BESIRIBOJANČIŲ MIŠKŲ URĖDIJŲ REZERVO PRISKIRIMO

13

VĮ miškų urėdijos turinčios biokuro gamybos ir pagaminto biokuro transportavimo pajėgumus

VĮ miškų urėdijos, besiribojančiose su VĮ miškų urėdijomis, turinčiomis biokuro gamybos ir pagaminto biokuro transportavimo pajėgumus

	metinis MKA kiekis, t.ktm.	ML kiekis, t.ktm.		metinis MKA kiekis, t.ktm.	ML kiekis, t.ktm.
Kaišiadorių			Iš viso	12,5	7,6
Švenčionėlių			Iš viso	4,1	8,5
Tauragės			Iš viso	9,0	8,4
Valkininkų			Iš viso	5,4	3,6
Iš viso MU	10,4	18,5	⁵⁾ Iš viso MU	31,0	28,1

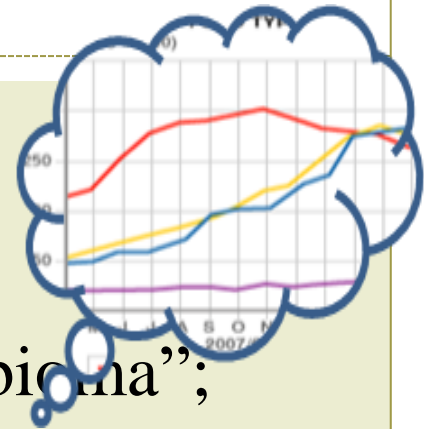
- **PREKYBOS MEDIENA TAISYKLĖS:**
 - 4¹. VĮ miškų urėdijose, turinčiose biokuro gamybos ir pagaminto biokuro transportavimo pajėgumus, kiekvienais metais yra rezervuojamas biokuro gaminti ir skiriamas pardavimui Lietuvos Respublikos energijos išteklių biržoje arba savivaldybių ar jų institucijų, įmonių, įstaigų bei organizacijų skelbiamuose biokuro viešųjų pirkimų konkursuose:
 - 4^{1.1}, 4^{1.2}. metinis MKA ir ML kiekis, numatytas parduoti didmeninėje prekyboje, bet kuriam nėra sudarytos ilgalaikės medienos pirkimo-pardavimo sutartys, patvirtintas AM ir GMU įsakymais.
 - VĮ miškų urėdijose, besiribojančiose su VĮ miškų urėdijomis, turinčiomis biokuro gamybos ir pagaminto biokuro transportavimo pajėgumus, kiekvienais metais yra rezervuojamas ir skiriamas pardavimui VĮ miškų urėdijoms, turinčioms biokuro gamybos ir pagaminto biokuro transportavimo pajėgumus:
 - 4^{2.1.}, 4^{2.2.} iki 50 procentų MKA ir ML kiekio, tvirtinamo AM ir GMU įsakymais, bet kuriam nėra sudarytos ilgalaikės medienos pirkimo-pardavimo sutartys.

GMU VEIKLA DĖL BIOKURO ŽALIAVOS IŠ MIŠKO KIRTIMŲ ATLIEKŲ GAMYBOS STRATEGINIŲ TIKSLŲ SUDERINIMO

14

- Bendradarbiaujama su:
 - ✓ LR energetikos ministerija;
 - ✓ Lietuvos Biomasės energetikos asociacija „Litbioma“;
 - ✓ Energijos išteklių birža „Baltpool“.
- Teikti siūlymai Aplinkos ministerijai, rengiant Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2013 m. sąmatą.
- Dalintasi patirtimi su Estijos ir Latvijos valstybinių miškų darbuotojais.

ENERGETINĖS MEDIENOS STRUKTŪRA LIETUVOJE

15

Eil. Nr.	Struktūra	Mln., m ³	
		2010	2030
1.	Stiebų mediena, iš viso	1,0	2,1
2.	Šakos, viršūnės, smulkūs medeliai	0,4	1,1
3.	Kelmai ir šaknys	0,0	0,2
4.	Medienos pramonės atliekos	1,8	2,7
5.	Želdynų, sodų, pakelių, pagriovių mediena	0,8	0,9
6.	Antrinė, panaudota mediena	0,6	0,8
	Iš viso	4,6*	7,8**

* 0,9 mln. tne

**1,53 mln. tne

Šaltinis: Valstybinė miškų tarnyba

VEIKSNIAI, KOREGUOJANTYS POTENCIALIŲ MIŠKO KIRTIMO ATLIEKŲ KIEKĮ

16

- **Ekologiniai:**

- ✓ FSC reikalavimai (privaloma palikti negyva mediena, kelmai ir t.t.).
- ✓ Neturtingos augavietės – negalimas pilnas kirtimo atliekų pašalinimas dėl galimo maistmedžiagių trūkumo jaunuolynams.

- **Ekonominiai:**

- ✓ Didelis ištraukimo atstumas - aukšta galutinė gaminamo sortimento savikaina.
- ✓ Mažo tūrio biržės – sandėliuoti ne mažiau kaip po 25 m³ (būtina sąlyga, parduodant miško kirtimo atliekas) .
- ✓ Nelikvidinės medienos iš jaunuolynų ugdymo kirtimų biokurui gaminti – didelė savikaina (92 LTL/m³) - nekonkurencinga pardavimo kaina.

- **Technologiniai:**

- ✓ Užmirkusios augavietės - miško kirtimo atliekos suklojamos į valksmas.
- Miško kirtimo darbų sezoniškumas.

PAGRINDINĖS KLIŪTYS, ĮTAKOJANTYS BIOKURO ŽALIAVOS IŠ MIŠKO KIRTIMO ATLIEKŲ KIEKIUS

17

- Techninės
- Finansinės
- Mokestinės-Konkurencinės
- Institucinės

TECHNINĖS, FINANSINĖS KLIŪTYS

18

- ❑ Ruošos sezoniškumas - pagrindiniai kiekiai reikalingi šildymo sezono metu;
- ❑ Kiekių regioninis pasiskirstymas.

- Siūlymai Aplinkos ministerijai Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2013 m. sąmatai:
- ❑ **Pasiūlymo privalumai:**
- ✓ **skatinti VĮ miškų urėdijų, kaip biokuro ir biokuro žaliavos ruošėjų, konkurencingumą;**
- ✓ VĮ miškų urėdijų galimybė teikti paslaugas privačių miškų savininkams, ruošiant biokuro žaliavą ir didinant jos kiekį.
- ❑ **I pasiūlymą atsižvelgta iš dalies:**
- ✓ skirta išlaidų kompensavimas iki 50 proc.;
- ✓ skirta lėšų suma – 5 380 tūkst. Lt.
- Aukšta nelikvidinės medienos iš jaunuolynų ugdymo kirtimų biokuroi gaminti savikaina(apie 92 LTL/m³):
- ✓ Nėra gamybos sąnaudų kompensavimo mechanizmo.

MOKESTINĖS-KONKURENCINĖS KLIŪTYS

19

- Mokesčių našta 2-3 kartus mažesnė privačiam sektoriuje;
- VĮ miškų urėdijos **nekonkurencingos**, lyginant su privačiais ruošėjais, nes :
 - privačios įmonės nemoka 15 proc. žaliavinės medienos mokesčio;
 - privačios įmonės moka ženkliai mažiau „Sodros“ ir kitų mokesčių valstybei, (2 litus už 1 m³);
 - privačios įmonės pasinaudojo ES parama iki 50 proc. lėšų už mechanizmų įsigijimą;

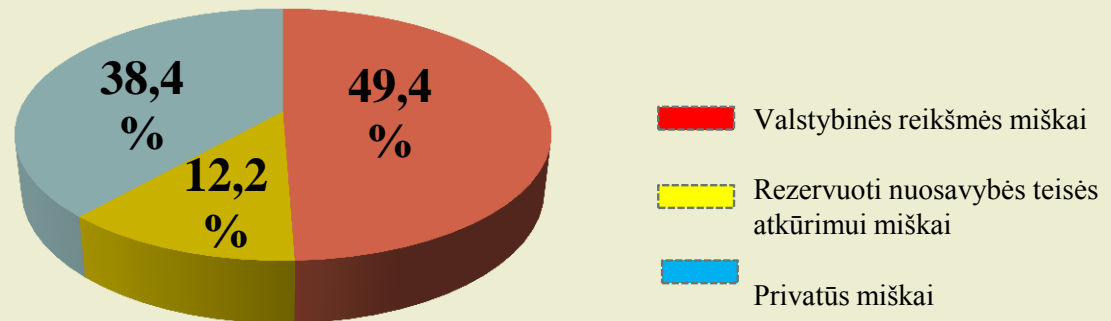

INSTITUCINĖS KLIŪTYS

20

- Nebaigta žemės reforma:
- ✓ nepanaudojami rezervuoti nuosavybės grąžinimui miškai;

Miškų pasiskirstymas pagal nuosavybę, proc.

- ✓ potencialūs metiniai vien malkų kurui kiekiai apie 100 tūkst. m³.
- Kai kurių institucijų **pseudo idėjos** – biokuro žaliavos iš kelmų ruošs:
 - ✓ prieštarauja FSC vienam iš principų -biologinės įvairovės išsaugojimui;
 - ✓ neigiamas poveikis miško dirvožemiui;
 - ✓ biokuro žaliavos iš kelmų ruošos savikaina trigubai didesnė nei biokuro žaliavos iš miško kirtimo atliekų (115-140 Lt./m³).

GMU STRATEGIJA VYKDANT LRV 2012–2016 METŲ PROGRAMA

21

- Nacionalinė miškų ūkio sektoriaus plėtros 2012–2020 metams programa:
- miško kirtimo atliekų apimtis 2014 m. padidinti iki 300 tūkst. m³.
- prekybai pateikti dengtas specialiu popieriumi miško kirtimo atliekas;
- miško kirtimo atliekų įrangos įsigijimo strateginio plano tobulinimas, įsavinti Klimato kaitos specialiosios programos lėšas;
- VĮ miškų urėdijų pagamintos skiedros pateikimas šilumos tiekėjams per Energijos išteklių biržą „Baltpool“ konkurencingoms kainomis;
- teisės aktų, sukuriant lanksčias miško kirtimo atliekų pardavimo sąlygas, tobulinimas;
- paslaugų teikimo privačių miškų savininkams didinimas.

AČIŪ UŽ DĒMESĪ

